

LBRIS

We know
books

Andrei Drăgulescu

LUMEA NEVĂZUTĂ A DUHURILOR

Duhul lui Dumnezeu, cetele îngerești,
demonii,
duhul omului

Colecția Dosarele Omega – 7
Făgăraș, 2023

CUPRINS

Însemnătatea cunoașterii lumii nevăzute / 5

I. Duhul lui Dumnezeu (Duhul Sfânt)

1. Duhul lui Dumnezeu (Duhul Sfânt) – generalități / 10
2. Duhul lui Dumnezeu în Vechiul Testament (Cel ce a grăit prin Proroci) / 14
3. Duhul lui Dumnezeu în Noul Testament (Pogorârea Duhului Sfânt. Biserica) / 22
4. Duhul lui Dumnezeu în scrierile Sfinților Părinți și ale sfinților mai noi / 45
5. Duhul lui Dumnezeu în cultul ortodox / 63

II. Maica Domnului, cea mai presus de cetele îngerești / 67**III. Sfinții îngeri (cetele îngerești)**

1. Îngerii – caracteristici generale și însușiri / 74
2. Îngerii în Vechiul Testament: păzitori ai Legii / 84
3. Îngerii în Noul Testament: vestitori, însoțitori ai lui Hristos și ajutători ai Apostolilor / 98
4. Îngerii în scrierile Sfinților Părinți / 113
5. Cele nouă cete îngerești / 126
6. Îngerul păzitor / 143
7. Îngerii în cultul ortodox / 158
8. Îngerii în arta creștină / 168

IV. Îngerii căzuți (duhurile rele, diavolii sau demonii)

1. Îngerii căzuți (diavolii) – caracteristici generale și însușiri / 174
2. Îngerii căzuți în Vechiul Testament: Șarpele de demult, Satan și alți demoni / 189
3. Îngerii căzuți în Noul Testament: ispitori ai oamenilor, cu puterile mărginite în urma Învierii lui Hristos / 194
4. Îngerii căzuți în scrierile Sfinților Părinți / 212
5. Ispitele diavolilor și izbăvirea de ele / 223
6. Vrăjitoria, ocultismul, yoga, New Age / 242
7. OZN-urile și duhurile căzute / 253

V. Duhul omului

1. Duhul omului (chip și asemănare; trup, suflet și duh; părțile sufletului) / 259
2. Duhul omului în Vechiul Testament / 271
3. Duhul omului în Noul Testament / 278
4. Duhul omului în scrierile Sfinților Părinți / 287

Concluzii / 293

Bibliografie / 294

LIBRIS | We know books

I. DUHUL LUI DUMNEZEU (DUHUL SFÂNT)

1. Duhul lui Dumnezeu (Duhul Sfânt) - generalități

Cine este Duhul Sfânt?

Credem într-un singur Dumnezeu, dar întreit în Persoane: Sfânta Treime – Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt. Așadar Duhul Sfânt (numit în Sfânta Scriptură și Duhul lui Dumnezeu) este una dintre Persoanele Sfintei Treimi. Diferența dintre cele trei Persoane este că, deși au aceeași Ființă, Tatăl este „din veci fără de început, Fiul este născut mai înainte de veci din Tatăl, iar Duhul Sfânt purcede din Tatăl.” (PIT, p. 11)

Dumnezeirea Duhului Sfânt este mărturisită și de Sfânta Scriptură (Biblia), atât în Vechiul Testament (de la facerea lumii și a omului până la întruparea lui Hristos), cât și în Noul Testament (de la întruparea și nașterea lui Hristos până la primii ani de propovăduire a Evangheliei de către Apostoli). Astfel, Îl aflăm pe Duhul Sfânt (PIT, p. 11):

a. la facerea lumii, când „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor” (Facerea 1, 2);

b. la Botezul Domnului, când S-a arătat în chip de porumbel (Matei 3, 16);

c. în cuvintele de instituire a Tainei Sfântului Botez: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Matei 28, 19) – menționarea Duhului Sfânt în această enumerare, având egală importanță cu Dumnezeu-Tatăl

LIBRIS | We know books

și cu Dumnezeu-Fiul, demonstrează și dumnezeirea Duhului Sfânt;

d. în cuvintele sfântului Ioan evanghelistul: „Trei sunt care mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul și Sfântul Duh, și Acești trei Una sunt.” (I Ioan 5, 7);

e. în mărturisirea sfântului apostol Pavel: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!” (II Corinteni 13, 13).

Duhul lui Dumnezeu la proroci și în Biserică

Duhul Sfânt și-a făcut manifestată prezența atât în vremea Vechiului Testament, când a grăit prin patriarhi și prin proroci, cât și în Noul Testament, înainte și după Înălțarea Mântuitorului. Toți sfinții au primit de la Duhul Sfânt belșug de daruri duhovnicești și de virtuți, după scria autorul bisericesc Didim din Alexandria (313-398). (DDA, p. 144)

Același scriitor din veacul al IV-lea observa că termenul de „Duh” în Sfânta Scriptură nu este restrâns doar la Duhul Sfânt, ci se atribuie uneori și Tatălui și Fiului. Ca exemple, sunt date versetele Ioan 4, 24 („Duh este Dumnezeu”, raportat la Tatăl) și II Corinteni 3, 17 („Domnul este Duh”, raportat la Fiul). Însă Duhul Sfânt este întotdeauna numit cu numele de „Duh”. (DDA, p. 159)

Duhul lui Dumnezeu ca tâlcuitor al Scripturilor

Duhul Sfânt este Cel ce ne luminează ochii înțelegători ai minții, să înțelegem Scripturile. (pentru o tâlcuire corectă a Bibliei, pentru a nu ne rătăci, se cuvine să aprofundăm tâlcuirile Sfinților Părinți, care au fost cu adevărat luminați de Duhul Sfânt și au dezvăluit

în scris înțelesurile mai ascunse.) Faptul că Duhul Sfânt este Cel ce descoperă înțelesurile Evangheliei este redat și în iconografie. Astfel, deși de obicei Evanghelia este asociată iconografic cu Mântuitorul, totuși în icoana denumită „Tronul Etimasiei” vedem înfățișat un porumbel, ce simbolizează Duhul Sfânt, deasupra Evangheliei așezate pe un jilț cu perină. (PDCC, p. 7) Sub chipul porumbelului S-a arătat Duhul Sfânt la Botezul Mântuitorului. Sfinții Părinți trăiau în această atmosferă a Duhului, într-atât de intim, încât puteau afirma, în Sfintele Sinoade, începând cu cel din Ierusalim: „Părutusa-a Duhului Sfânt și nouă” (Faptele Apostolilor 15, 28).

Duhul Sfânt și definiția Bisericii

Lucrarea Duhului Sfânt este atât de importantă în viața credincioșilor, încât cea mai cunoscută definiție a Bisericii o include. Biserica „este mai întâi de toate sinaxa, adunarea celor care au primit Duhul Sfânt, a persoanelor umane «pline de Duhul Sfânt».” (PDCC, p. 32)

Lucrările Duhului Sfânt

Părintele Boris Bobrinskoy arăta că „Sfântul Duh este Cel care pătrunde Biserica cu prezența Sa, cu frumusețea, cu adevărul, cu lumina, cu bucuria Sa, astfel încât această bucurie, această lumină, această sfințenie să se reverse în lume și să strălucească în întuneric.” (PPBB, p. 435)

Părintele Constantin Coman scria că „întreaga viață a Bisericii, ca și toate nevoințele credinciosului sunt îndreptate spre dobândirea Duhului lui Dumnezeu.” (PDCC, p. 281)

Sfântul Duh este izvorul rugăciunii noastre, „puterea, elanul, inspirația”, arăta părintele Bobrinskoy. Duhul

Sfânt este „Cel care Se roagă în noi, care mijlocește în noi și pentru noi pe lângă Tatăl”, după cum spunea sfântul apostol Pavel: „Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite” (Romani 8, 26). Duhul Sfânt este „marele pedagog, inspiratorul neobosit al omului în căutarea dialogului și a comuniunii cu Hristos și, prin El, cu Tatăl.” (PPBB, p. 383)

Sfântul Duh este „capătul și scopul rugăciunii noastre”, dar și „obiectul rugăciunii, al căutării noastre duhovnicești”, căci după cum spunea sfântul Serafim de Sarov, „scopul vieții creștine acesta este: dobândirea Duhului lui Dumnezeu.” (PPBB, p. 383)

Sfântul Grigorie de Nyssa cita o variantă a Evangheliei sfântului Luca, în care cea de-a doua cerere din Rugăciunea Domnească, în loc de „vie împărăția Ta” (Luca 11, 2), invocă venirea Duhului Sfânt întru noi: „vie Sfântul Tău Duh peste noi și să ne curățească”. (PPBB, p. 383)

Sfântul Duh, observa părintele Bobrinsky, este și „forța lăuntrică ce suscită vocațiile, cea care-l face pe copil să perceapă atracția lui Dumnezeu, chemarea Sa, [...] care-i dă gustul Bisericii, bucuria prezenței lui Dumnezeu, această trăire lăuntrică.” (PPBB, pp. 383-384)

Toate aceste însușiri ale Duhului Sfânt s-au descoperit progresiv, în cadrul revelației dumnezeiești, începând din vremea Vechiului Testament până la revelația deplină din Testamentul Nou, când Duhul Sfânt S-a pogorât peste Sfinții Apostoli și le-a luminat ochii înțelegători ai minții pentru a înțelege tainele dumnezeiești și a le propovădui lumii.

Vom urmări și noi traseul descoperirii Duhului lui Dumnezeu în Sfintele Scripturi, începând cu perioada vechi-testamentară.

2. Duhul lui Dumnezeu în Vechiul Testament (Cel ce a grăit prin Proroci)

Cuvântul „duh” în Vechiul Testament

Cuvântul „duh” nu este folosit în Sfânta Scriptură doar cu referire la una dintre Persoanele Sfintei Treimi, ori la îngeri (sfinți sau căzuți).

Un prim înțeles al cuvântului îl întâlnim în Vechiul Testament, unde cuvântul „ruah” (în ebraică, tradus prin „pneuma” în greacă și „spiritus” în latină), care înseamnă „duh”, era adesea folosit și cu înțelesul de „vânt”, ca de exemplu în timpul potopului din vremea lui Noe, când „a adus Dumnezeu vânt pe pământ și a încetat apa de a mai crește” (Facerea 8, 1), sau la prorocul Iezechiel: „iar cealaltă treime (din păr) s-o spulberii în vânt” (Iezechiel 5, 2), sau în Psalmi, unde se spune că Dumnezeu „cu vânt puternic va zdrobi corăbiile Tarsisului” (Psalm 47, 6). (DDA, p. 7; WH, p. 1; WHGT, p. 10; DDA, p. 159) Părintele Iosif Trifa considera că asemănarea cu vântul este totodată cea mai potrivită și pentru lucrarea Duhului Sfânt și de aceea a fost folosit în Vechiul Testament același cuvânt pentru „vânt” și „duh”. (PIT, p. 63)

Duhul Sfânt în Vechiul Testament

Deși referirile la Duhul lui Dumnezeu (Duhul Sfânt) în Vechiul Testament nu sunt, desigur, la fel de numeroase precum în cel Nou, au fost evidențiate 88 de referiri directe la Duhul Sfânt în Vechiul Testament, care apar în aproximativ jumătate dintre cele 39 de cărți canonice. (WHGT, p. 9)

Duhul lui Dumnezeu apare descris în Pentateuh (cele cinci cărți ale lui Moise) și în cărțile istorice, însă cea mai pe larg tratare o putem găsi la sfinții proroci Isaia și, respectiv, Iezechiel. (WHGT, p. 10)

Duhul lui Dumnezeu și lumea creată

În Vechiul Testament, Duhul lui Dumnezeu este asociat cu:

1. *lucrarea creatoare*, ca în Facerea 1, 2: „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor”, în Iov 26, 13: „Suflarea Lui înseninează cerurile” sau Psalmi 32, 6: „Cu cuvântul Domnului cerurile s-au întărit, și cu duhul gurii Lui toată puterea lor”;

2. *viața omului privită în ansamblu*: „Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup” (Facerea 6, 3); „duhul din om și suflarea Celui Atotputernic dau priceperea” (Iov 32, 8); „Duhul lui Dumnezeu este Cel ce m-a făcut și suflarea Celui Atotputernic este dătătoarea vieții mele” (Iov 33, 4);

3. *capacitatea intelectuală și artistică*: „Domnul a chemat anume pe Bețaleel, fiul lui Uri al lui Or, din seminția lui Iuda, și l-a umplut de duhul dumnezeiesc al înțelepciunii, al priceperii, al științei și a toată iscusința” (Ieșirea 35, 30-31);

4. *pronia dumnezeiască*: „Dându-le Tu lor, vor aduna, deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umple de bunătați; dar întorcându-ți Tu fața Ta, se vor tulbura; lua-vei duhul lor și se vor sfârși și în țărână se vor întoarce. Trimite-vei duhul Tău și se vor zidi și vei înnoi fața pământului” (Psalm 103, 29-31); „Se usucă iarba, floarea se veștejește, că Duhul Domnului a trecut pe deasupra. Poporul este ca iarba” (Isaia 40, 7);

5. *învierea morților*: „Așa grăiește Domnul Dumnezeu: Duhule, vino din cele patru vânturi și suflă peste morții aceștia și vor învia!” (Iezechiel 37, 9).

Observăm că, în cele mai multe dintre aceste citate, se folosește expresia „Duhul lui Dumnezeu”, prin care se înfățișează lucrările Sale și pronia, revărsate asupra omului și a întregii lumi. (WHGT, p. 12)

Sfântul Duh în chip de nor

În cartea Ieșirii, citim că înaintea fiilor lui Israel mergea Domnul „în stâlp de nor, arătându-le calea” (Ieșire 13, 21), iar atunci Moise a întins în afara taberei cortul adunării, în care vorbea cu Dumnezeu, „după ce intra Moise în cort, se pogora un stâlp de nor și se oprea la intrarea cortului și Domnul grăia cu Moise” (Ieșire 33, 9).

Sfinții Părinți și alți scriitori bisericești (de exemplu, sfântul Ambrozie al Milanului și Origen) tâlcuiau că norul simboliza prezența Duhului Sfânt. Și astăzi creștinii sunt acoperiți de norul ce umbrea odinioară poporul Israel. Același nor s-a arătat și în Templul din Ierusalim (Isaia 6, 4), când prorocul Isaia l-a văzut pe Dumnezeu, Care l-a curățit și l-a trimis să propovăduiască poporului. (PPBB, pp. 128-129)

Duhul lui Dumnezeu și lucrarea de îndrumare a oamenilor spre mântuire

În Vechiul Testament, Duhul lui Dumnezeu este totodată înfățișat prin lucrările Sale de conducere a oamenilor pe căile dreptății. Se pot distinge trei perioade principale ^(WHGT, p. 12) în cadrul acestei lucrări:

1. *Perioada de dinainte de marii proroci* (în special în cartea Numerii – a patra a lui Moise, în cea a Judecătorilor și în prima carte a Regilor), în care Duhul Se pogoară asupra anumitor oameni, înzestrându-i cu har și putere spre lucrarea unor fapte deosebite ^(WHGT, p. 12; RT, p. 266):

„Și a zis Faraon către toți dregătorii săi: «Am mai putea găsi, oare, un om ca el (Iosif), în care să fie duhul lui Dumnezeu?»» (Facerea 41, 38);

„Atunci a ieșit Moise și a spus poporului cuvintele Domnului, a adunat șaptezeci de bărbați dintre bătrânii poporului și i-a pus împrejurul cortului. Și S-a pogorât

IBDIS | We know books

Domnul în nor și a vorbit cu el; și a luat din duhul care era peste el (Moise) și a pus peste cei șaptezeci de bărbați căpetenii. Îndată cum a odihnit duhul peste ei, au început a proroci” (Numerii 11, 24-25);

„Iar pe robul Meu Caleb îl voi duce în pământul în care a umblat, și seminția lui îl va moșteni, pentru că în el a fost alt duh” (decât în cei neascultători) „și pentru că el s-a supus Mie” (Numerii 14, 24);

„Și ridicându-și Valaam ochii săi, a văzut pe Israel așezat după semințiile sale și a venit peste dânsul duhul lui Dumnezeu” (Numerii 24, 2);

„Și a fost Duhul Domnului peste acesta (Otniel) și a fost el judecător lui Israel” (Judecătorii 3, 10);

„Atunci a cuprins Duhul lui Dumnezeu pe Ghedeon” (Judecătorii 6, 34);

„Atunci a fost peste Ieftae Duhul Domnului” (Judecătorii 11, 29);

„Și a început Duhul Domnului să lucreze prin el (Samson)” (Judecătorii 13, 25);

„Filistenii l-au întâmpinat (pe Samson) cu strigăte. Atunci s-a coborât peste el Duhul Domnului și funiile care erau peste mâinile lui s-au făcut ca niște câlți arși în foc și au căzut legăturile de pe mâinile lui” (Judecătorii 15, 14);

„Atunci va veni peste tine Duhul Domnului”, i-a spus Samuel viitorului rege Saul, „și vei proroci și tu cu ei și te vei face alt om” (I Regi 10, 6);

„Și a luat Samuel cornul cu mir și l-a uns (pe David rege) în mijlocul fraților lui, și a odihnit Duhul Domnului asupra lui David din ziua aceea. [...] Atunci s-a depărtat de la Saul Duhul Domnului și-l tulbura un duh rău” (I Regi 16, 13-14);

„Și a plecat el (Saul) acolo, la Naiotul Ramei. Dar pe cale S-a pogorât peste el Duhul lui Dumnezeu, iar el a